

Niets meer te verliezen

NIETS
MEER TE
VERLIEZEN

STEVEN
HAYWARD

Pimento

www.uitgeverijpimento.nl

Oorspronkelijke titel *Don't Be Afraid*

Tekst © 2011 Steven Hayward

Oorspronkelijk uitgegeven bij Alfred A. Knopf Canada, Toronto

Nederlandse vertaling © 2011 Jasper Mutsaers en Pimento,
Amsterdam

Omslagbeeld Getty Images/Dana Edmunds

Young adult-logo twelph.com

Omslagontwerp Marry van Baar

Opmaak binnenwerk ZetSpiegel, Best

ISBN 978 90 499 2511 6

NUR 285/302

Pimento is een imprint van FMB uitgevers bv

Dit boek is ook leverbaar als e-book

ISBN 978 90 499 2543 7

Wederom voor Katharine

James Fortitude Morrison

Ik heet voluit James Fortitude Morrison, maar zo noemt niemand me. Ik ben Jimmy of Jim. En dus stel ik me als volgt voor: 'Ik ben Jim Morrison uit Cleveland Heights in Ohio.' Dat doe ik bij wijze van grapje, om aan te geven dat ik niets voorstel.

Ik doe dat op deze manier omdat die andere Jim Morrison – die ene die iedereen kent, de legendarische zanger van The Doors – drie dagen voor mijn geboorte, op 3 juli 1971, dood werd aangetroffen in de badkuip van een hotelkamer. Zijn dood haalde de voorpagina van zo'n beetje elke krant. Het was op alle radiozenders. Er was zelfs een radiostation in Tampa, Florida, dat tweeënzeventig uur achter elkaar non-stop 'Light My Fire' draaide. Dat was geen vooropgezet plan. De diskjockey die aan het werk was toen het nieuws uit Parijs binnenkwam, zette het nummer op. Toen het was afgelopen, draaide hij het nog een keer. En een derde keer, en een vierde. Algauw namen andere zenders het over. Drie dagen later – toen ze niet anders konden dan zich erbij neerleggen dat Jim Morrison echt dood was – hielden ze ermee op. En zetten ze een andere plaat op.

Sommige zenders draaiden 'The End', een ander nummer van The Doors, maar de meesten draaiden helemaal niets. Lieten de stilte in de lucht hangen. Mensen zetten het op een huilen omdat het betekende dat hij er niet meer was. Een van de verpleegsters in het ziekenhuis waar ik werd geboren, zei tegen mijn moeder dat James Morrison de mooiste naam was die ze ooit had gehoord. 'Je kunt hem ook Jim noemen,' zei ze, en ze barstte in tranen uit. Ze was waarschijnlijk fan van The Doors.

Ik vermeld er Ohio bij omdat je dat nou eenmaal doet als je uit Ohio komt. Je zult het zien: de volgende keer dat je een knul uit Ohio op tv ziet, komt hij daarmee op de proppen. Alsof er anders verwarring zou ontstaan. Alsof het iemand iets zou kunnen schelen. Hij zegt er misschien ook nog bij dat hij uit Amerika komt, maar dat is begrijpelijk. Er is niks mis mee dat je kunt zeggen dat je uit het land komt dat de wereld min of meer veroverd heeft, maar als je in een nietszeggende plaats ergens midden in dat land woont, wordt het een heel ander verhaal. Als je zelf uit Ohio komt, verwacht je niet gauw iemand anders uit Ohio op tv zien. Behalve Paul Newman dan. Of Bob Hope. Of Steven Spielberg. Maar over het algemeen hebben mensen uit Ohio niets op tv te zoeken, en iedereen uit Ohio weet dat ook.

Drie dagen nadat de bibliotheek ontplofte was ik zelf op tv. Ik vroeg of iemand mijn overleden broer Mike ergens had gezien en of ze wisten waar hij was; dat moest ik tenminste zeggen. Ik had een grote spiekbrieff voor mijn neus waar het hele verhaal in dikke zwarte letters op stond. Ik kwam er naderhand achter dat het toen al te laat was. Maar dat was nader-

hand. Toen moest ik het woord ook richten tot Mike, en tegen hem zeggen dat, mocht hij kijken, hij naar huis moest komen en nergens bang voor hoefde te zijn.

Misschien heb je me toen wel op tv gezien.

Misschien weet je zelfs nog hoe ik eruitzie: zeventien jaar oud, normale ogen, normaal haar, een beetje aan de dikke kant. Niet zwaarlijvig; ik ben niet zo'n joch dat uit de kelder van zijn ouderlijk huis getakeld moet worden als hij naar de tandarts moet, maar als iemand je een foto zou laten zien van mij en mijn overleden broer Mike en erbij zou zeggen: 'Dat is hem, die dikke', dan zou je meteen weten wie van ons tweeën hij bedoelde.

Ik noem Mike mijn overleden broer omdat hij dat is, en omdat we er dan later niet meer spastisch over hoeven te doen. Want dan zou je moeten beamen hoe erg je het voor me vindt, net zoals je in het rouwcentrum gedaan zou hebben als je daar geweest zou zijn en samen met mij naast de kist van Mike zou hebben gestaan. Dan had ik je bedankt voor je condoleance, en zou je misschien nog een keer gezegd hebben dat je het écht heel erg voor me vindt, maar uiteindelijk zou je weglopen, mij daar achterlaten en zelf weggaan, opgelucht dat het niet om jou gaat en dat het mijn overleden broer is die in die kist ligt, niet die van jou.

De bibliotheek ontplofte zomaar ineens: een vlamme geiser die hoog in de avondlucht spoot. Het begon met een flits, gevolgd door een wolk van vlammen, waarna alles wat zich in de bibliotheek bevond – de tafels en stoelen, de microfiches van ter ziele gegane kranten, de oude 16mm-filmpjes, de computers, het groene tapijt bij de kinderboeken, de cas-

settebandjes en de videobanden, de boeken van Devhan Starway, de oude en de nieuwe cd's, de ingelijste foto's van Pete Seeger en John F. Kennedy, de typemachines, de kaartenbakken, de telefoons, de paperclips, de inleverdatumstempels, de ongebruikte bibliotheekpasjes, de nietmachines, de nietjes, de 'je bent te laat met inleveren'-brieven in gefrankeerde enveloppen – alles vloog de lucht in.

Drie dagen later zei die vent van de tv tegen me: 'Eerst vertel je je naam, daarna begin je over dat gedoe met je vermiste broer.'

Ik zei dat prima was, en hij telde af.

De politie had me een foto van mijn broer gegeven om voor de camera te laten zien, een uitvergroete jaarboekfoto. Het vreemde aan die foto was dat de fotograaf hem veranderd had, zoals ze dat doen met pukkels, moedervlekken en andere rare dingen. Alleen had die gast geen pukkels weggehaald, maar het kuiltje in Mikes kin gladgestreken door het te retoucheren, alsof het een gebrek was en niet iets wat bij zijn beenderstructuur hoorde. Ik had die foto weliswaar eerder gezien, maar dat fotoshoppen viel me pas op toen hij uitvergroot in het felle licht van de tv-studio stond. Daardoor leek het alsof ik naar de studio was gekomen om over de mysterieuze verandering van Mike te praten, een versie van mijn broer die al eerder overleden was. Of een exacte replica van zichzelf, zoals in *Blade Runner*, een of andere robot die veel op hem leek maar hem niet was, en die ik uiteindelijk zou moeten vermoorden. Feit is dat ik Mike destijds ook min of meer wilde vermoorden. Ik wist niet waar hij mee bezig was of waarom hij het deed, of waarom ik daarover in het duister

tastte. Maar dat zei ik allemaal niet. Ik hield de foto omhoog en stak van wal.

Ohio. Verder kwam ik niet. Het werd desondanks toch uitgezonden. Je kunt niet horen wat ik zeg, maar je ziet wel mijn lippen bewegen. ‘Ik ben Jim Morrison,’ zie je me zeggen. ‘Uit Cleveland Heights in Ohio.’ Daarna viel ik flauw en viel ik voorover op de vloer van de televisiestudio.

Een leuke plaats

Mike en ik – en ons jongere zusje Vivian – werkten in de bibliotheek dankzij mijn moeder, die de informatiebalie runde. Ze was verantwoordelijk voor het personeelsbeleid, en dus nam ze ons aan. Of we er wilden werken deed er niet toe.

Als je weleens in Cleveland Heights bent geweest – vóór de explosie, moet ik erbij zeggen – herinner je je de bibliotheek waarschijnlijk wel. Cleveland Heights ligt net iets ten oosten van Cleveland, en is een van de eerste plaatsen waar men naartoe verhuisde toen de stad in de jaren zestig failliet ging, zo rond de tijd dat de Cuyahoga-rivier in brand vloog. Het is er best leuk. Dat zal iedereen je vertellen, en Cleveland Heights heeft dat zélf ook een tijdlang gedaan. Volgens mijn vader voerde de stad campagne om ervoor te zorgen dat men hierheen wilde verhuizen. Er werden reclameborden neergezet, T-shirts uitgedeeld, en er werden zelfs koffiebekers gemaakt met daarop de ontzettend duffe opdruk CLEVELAND HEIGHTS, EEN *LEUKERE* PLAATS OM TE WONEN.

Wat ze daarmee wilden zeggen is dat het een voorstad is als alle andere, niets bijzonders. Het is niet zo'n stad die je in films ziet, omdat hij zo gebouwd is dat er nooit iets tragisch

of overdreven vreemds gebeurt. Je kunt nog zien waar de bibliotheek gestaan heeft, er staan nog een paar muren overeind en er ligt nog wat verdwaald papier, en er staat een hek omheen zodat kinderen niet gewond raken of doodgaan vanwege alle bekabeling en het puin dat er nog ligt.

Omdat onze moeder elke week het rooster maakte, zorgde ze ervoor dat we zo vaak mogelijk in de bibliotheek werkten: in het weekend, na school, en elke dag van de zomervakantie. Mijn zus Vivian – ze is zestien, anderhalf jaar jonger dan ik – werkte op de begane grond en deed normaal bibliotheekwerk. Ze stond achter de inleverbalie, typte bibliotheekpasjes, catalogiseerde nieuwe boeken door ze te voorzien van het Bibliotheek van Cleveland Heights-stempel en kافتte ze met het doorzichtige plastic dat ze moest beschermen tegen de tand des tijds.

Mijn moeder zei graag dat plastic alles beschermde tegen de tand des tijds; dat vond ze humor. Voor ze mijn vader leerde kennen, was ze non en zat ze in het klooster in Cleveland. Dat wisten we, omdat ze ons bij elkaar had geroepen om het te vertellen, op dezelfde toon waarop ze onthuld zou kunnen hebben dat we geadopteerd waren, of dat onze vader een robot was. We hadden foto's van haar gezien in haar habijt, dat ze vroom en zonder te lachen droeg, voor een kerk op paaszondag met mijn grootouders, of naast een klein, ongelooflijk ziek kind in een rolstoel op Chester Avenue, voor het Academisch Ziekenhuis. Op al die foto's draagt ze dezelfde bril met dik zwart montuur die ze in het klooster kreeg, en die ze nog steeds draagt. Mike zei altijd dat er twee dingen waren waardoor je wist dat mijn moeder non was geweest: die

bril en het feit dat ze dol is op grapjes over de tand des tijds. ‘Ziezo,’ zei Mike ooit toen hij een paar gehaktballen in een Tupperwarebak had gestopt om ze te bewaren. ‘Die zullen de tand des tijds best doorstaan.’ Je wilt niet weten hoe grappig ze dat vond.

Hoog op haar stoel achter de informatiebalie was mijn moeder meestal de eerste die je zag als je de bibliotheek binnenkwam; Mike en ik daarentegen leidden een duister, onderaards bestaan in de kelder, weg van de meeste anderen. We moesten eigenlijk ook de kinderafdeling runnen, maar onze bibliotheek had nog geen honderd kinderboeken, die allemaal tientallen jaren oud waren. De keren dat er een kind of ouder naar beneden kwam, raadden we hen aan om naar een van de twee andere bibliotheken te gaan die de stad rijk was. Als dat niet werkte, begon Mike over loodhoudende verf.

In plaats van het uitlenen of terugzetten van boeken, besteedden we de meeste tijd aan het schoonmaken en repareren van de collectie 16mm-filmpjes. Oorspronkelijk hadden alle bibliotheken in Cleveland Heights hun eigen filmcollectie, maar toen kwam de videorecorder en niet lang daarna stierven echte filmpjes uit. Dat daar goede redenen voor waren ontdekten Mike en ik al gauw toen we aan de films begonnen. Als je een videoband in de recorder stopt, doet hij het. Je weet dat hij zal gaan afspelen. Echte films daarentegen gaan voortdurend kapot; als het niet de film zelf is die breekt of vergaat, dan zijn het wel de gaatjes aan de zijkanten van de film die in de tandwielletjes vallen waarmee de film door het apparaat wordt getrokken die kapot zijn, waardoor de film vastloopt, of is de projector zelf kapot. Tegen de tijd dat

Mike en ik door onze moeder werden aangenomen, waren de enige films die nog waren overgebleven de films die door bibliothecarissen om wat voor reden dan ook als onvervangbaar werden beschouwd – beelden van bedreigde diersoorten, documentaires over verdwenen Afrikaanse stammen, of antiquiteiten als *The Big Sleep* en *Mutiny on the Bounty*. Ze waren allemaal ondergebracht in één collectie die in de kelder van onze bibliotheek was beland. Mike en ik kregen de taak om ervoor te zorgen dat de films gedraaid konden worden: we plakten ze aan elkaar als ze kapot waren, en maakten de verbleekte beeldjes schoon met behulp van een grijs apparaat dat in de hoek van de kelder stond. Het ding was loodzwaar; Mike noemde het het Beest.

Ook al was het saai werk waar geen eind aan kwam, ik vond het niet erg om te doen. Er waren zelfs nog een paar mensen die de films nog kwamen lenen, bijvoorbeeld een stel dat een nostalgisch filmavondje hield, of een moeder die aan haar kinderen wilde laten zien hoe een echte filmrol door een echte projector loopt en aan de ene kant afdraait en aan de andere kant weer oprolt. Er was een man die van het geluid hield dat de tandwieltjes maken tijdens het afdraaien; hij zette het geluid uit zodat hij niet de film hoorde maar de projector.

Hoewel mijn moeder erop toezag dat Mike en ik dezelfde diensten draaiden – achteraf gezien denk ik dat mijn taak voornamelijk was om erop toe te zien dat Mike kwam opdagen en op zijn werk bleef – was ik degene die het werk deed. En terwijl ik daarmee bezig was, zat Mike te praten. Sinds groep één geloofde hij heilig in mysteries, spoken, het bovennatuurlijke, buitenaardse wezens en robots. Deze zaken be-

spraken we tijdens de verloren, stille uurtjes in de kelder van de bibliotheek: of de Egyptenaren wel in staat waren geweest om de piramides te bouwen, of Mike op wilskracht een potlood kon laten bewegen (iets wat hij zeker duizend keer heeft geprobeerd met mij als onpartijdige getuige), of je kon opstaan uit de dood, of je de toekomst kon voorspellen, de ongelooflijke hekel die hij had aan Cleveland Heights, de ongelooflijke hekel die hij eigenlijk aan bijna alles had, hoe vreselijk het moest zijn als je dertig was, of je nog steeds een gleufhoed kon dragen zoals Bogart dat deed, en uiteraard bespraken we de film die we zelf zouden gaan maken, de film over ons leven die de waarheid over ons aan het licht zou brengen, waarmee we een Oscar zouden winnen en die ervoor zou zorgen dat we Cleveland Heights definitief de rug konden toekeren.

‘We zijn klaar met het technische gedeelte,’ zei Mike op een middag toen we uit school kwamen. Dit was op het laatst, toen hij nog maar een paar weken te leven had. Ik weet nog dat hij het helemaal had gehad met Cleveland Heights, onze ouders, en misschien ook wel met mij. Ik wist dat er iets veranderd was tussen ons, of dat dit elk moment kon gebeuren. Hoewel hij me soms iets anders wilde doen geloven, dat het iets van ons samen was. Dit was zo’n keer.

‘Is dat wel zo?’ vroeg ik aan hem. ‘Er komt bij het maken van een film meer kijken dan het plakken ervan, en dat is het enige wat ik kan.’

‘Sean Penn gaat mij spelen,’ zei hij.

‘En wie mij?’

‘Dat moet je zelf bepalen,’ zei hij.

Ik vond het vreselijk dat Mike hier nooit over nadacht, maar ik kon er niets tegen doen. Al vroeg ik het honderd keer. Ik stelde zelfs voor om Chris Penn te benaderen, omdat ik dacht dat hij het wel leuk zou vinden dat het broers waren, maar dat Mike toch de coolere, slankere Sean zou zijn. ‘Wat jij wilt,’ zei hij, maar hij begon er nooit meer over. Ik kreeg algauw in de gaten dat het mijn broer geen moer kon schelen wie mij speelde.

Vivian daarentegen had te kennen gegeven dat ze gespeeld wilde worden door Molly Ringwald uit *The Breakfast Club*, of door Audrey Hepburn zoals ze eruitzag toen ze *Breakfast at Tiffany's* maakte. Als we een film repareerden waarin Audrey Hepburn speelde en we hem vervolgens moesten terugkijken om te controleren of we het goed hadden gedaan, kwam ze altijd kijken. ‘Het kan me ook eigenlijk niet schelen wie mij speelt,’ zei ze tijdens een van die keren. ‘Zolang ze maar knap is zonder dat het er al te dik bovenop ligt en slim is, maar dat je daar dan pas halverwege de film achter komt.’

‘Audrey Hepburn is inmiddels toch veel te oud,’ zei ik. ‘Ze is al zeker in de zeventig.’

‘Ze mag dan oud zijn,’ zei Mike, ‘maar ze is verpakt in plastic, dus ze heeft de tand des tijds doorstaan.’

We kwamen niet meer bij toen hij dat zei. Wat wil je ook, als kinderen van zo'n moeder. Ook al deden sommigen van ons nog zo hun best om dat niet te zijn.